

KATOLIKUS KÁNTORLAPOK

— Szerkeszti: Balogh Piusz O. Praem. —

Várföldi László

Húszéves a csepeli Jézus Szíve-templom szkolája

A Csepeli Schola 1990 őszén alakult általános iskolás gyermekekből Várföldi László zenetanár vezetésével azzal a céllal, hogy a római katolikus egyház liturgikus zenéjének avatott és hiteles megszólaltatója legyen. Húsz éve lát el az éneklés módját és anyagát tekintve egyaránt igényes liturgikus szolgálatot vasár- és ünnepnapokon. A magyarországi gregoriánkutatás világszínvonalú eredményeire támaszkodva, a rendelkezésre álló római és magyar (esztergomi) hagyomány tételeit énekli rendszeresen a misében és a zsolozsmában.

Voltaképpen „könnyű dolga van” az egyházzenesznek, hiszen nem a saját ötletei alapján kell vasárnapról vasárnapra összeállítania az éneklendőket, azok adóttak. Szerepe sokkal inkább abban áll, hogy alkalmazkodjék a helyi adottságokhoz, lehetőségekhez az énekrendet illetően, a schola és a gyülekezet felkészültségének megfelelő nehézségű tételeket találjon, a ma már mindenkinek elérhető forrásokból. Egyről azonban biztosan nem mondhat le: arról a szakmai minőségről, amelyet minden muzsikusnak, így az egyházzenesznek is állandóan szem előtt kell tartania, mondhatni megalkuvás nélkül.

A Szent X. Piusz Pápa 1903-ban megjelent motu proprioja az egyházi zenéről egyértelmű zsinórmértéket szabott mindazoknak, akik szent szolgálatot látnak el az Egyház liturgikus munkájában, így nekünk is. Igen tanulságos röviden megemlíteni közülük néhányat, amelyek gyémánt keménységű és tisztaságú alapot biztosítanak azoknak, akik ebben a munkában tevékenykednek.

A lelkipásztori gondok között kétségkívül egyik legfontosabb: Isten házának dicsőségét fenntartani és előmozdítani ..., ezért ne legyen semmi, ami egyenesen sértené a szent ténykedések magasztosságát és éppen ezért nem méltó az imádság házához és az Úr fenségéhez. (32.)

Nem részletezzük most azokat a hibákat, melyek e tekintetben előfordulhatnak ... Az a visszaélés, melyre most gondolunk, az egyházi énekre és zenére vonatkozik. S valóban, ennek a művészetnek a természete, mely önmagában is folyton változó; az ízlések és szokások, melyek idők folytán mindig másképp alakulnak; az a káros befolyás, melyet a világi és színházi zene gyakorol az egyházi zenére; továbbá a zene közvetlen eredménye: az élvezet, amelyet nem mindig könnyű

a kellő határok közt tartani; végül az a számos előítélet, mely e tárgy körül a felületesek részéről kialakult s mely azután még tekintélyes és jámbor személyeknél is makacsul tartja magát: mindezek okok és körülmények, melyek révén megvan az állandó törekvés eltérni a helyes iránytól... (33.)

... minden további halogatás nélkül, legelső kötelességünknek tartjuk, hogy fel-emeljük szavunkat, megrójuk és kárhoztassuk mindazt, ami az istentiszteletben és az egyházi szertartásokban eltér a helyes iránytól. (34.)

... hiába várjuk az ég bőséges áldását, ha a mi áldozatunk, melyet a Magasságbelinek bemutatunk, ahelyett, hogy édes illatként szállna fel hozzá, inkább kezébe adja az ostort, mellyel az isteni Üdvözítő egykor kiűzte a templomból méltatlan megszenteltlenítőit. (35.)

Az egyházi zene az ünnepélyes istentisztelet lényeges kiegészítő része s éppen azért ugyanaz az általános célja: Isten dicsősége és a hívek megszentelése és épülése ... (37.)

... következőképpen szentnek, művészinek és egyetemesnek kell lennie. (38–41.)

Talán túl hosszan idéztem ebből a szövegből, mégsem annyira, hogy ne merném ajánlani behatóbb tanulmányozásra mindazoknak, akik komoly szándékkal és felelősségteljesen, alázatos igényességgel szeretnének munkálkodni az Úr házában.

Le kell szögezni azonban, hogy amit Szent X. Piusz a liturgikus zenével kapcsolatban elvárásként megfogalmazott, nem csak kora hanyatló egyházzenei gyakorlatát érintette, hanem előrevetítette azt az elgondolást, hogy a liturgia méltósága csak a forma és tartalom szintézisének állandó fenntartás mellett valósítható meg.

A II. Vatikáni Zsinat is ezt a gondolatot emelte ki, amikor a Sacrosanctum Concilium konstitúció a szent liturgiáról 10. pontjában a liturgiát „*csúcspont és forrás*”-ként aposztrofálta. Nem kevésbé fontos a jelenlegi pápa, XVI. Benedek jelenlegi és korábbi (még bíborosként megfogalmazott) elvárásai ebben a témakörben, amelyeket szép számú —mindenkinek publikus— könyv és dokumentum tartalmaz.

A Csepeli Schola mindezen elvárásoknak akart és szeretett volna megfelelni, ami az elmúlt húsz év kitartó, szívós és nem mindig örömteli munkájával végül is sikerült. Sokak, olykor „láthatatlan” segítsége, imádságos szeretete, buzdítása, s nem utolsó sorban a Gondviselés kegyelme adta az erőt következetes munkánkhoz.

Mindezt 2010. október 16-án köszöntük meg az Úrnak, ünnepélyes hálaadó szentmise keretében, ahol A. Lotti „Missa in A” ordináriumát és a 29. évközi vasárnap díszes latin propriumát énekeltük. A szentmisét Balogh Péter Piusz OPraem celebrálta, méltó asszisztenciával.

Feltétlenül meg kell említenem, hogy a schola megyéspüspöki áldásban is részesült, amelyet utólag is hálásan köszönünk Spányi Antal püspök úrnak!

Itt a helye a köszönetnek mindazoknak is, akik bennünket ebben az emberöltőnyi időben bármilyen formában segítettek. A jó Isten sokszoros kegyelme kísérje további életüket!

A Csepeli Schola egyike a Gödöllői Schola Tábor alapítóinak, és évről évre szereplője a szintén rangos októberi Magyarok Nagyasszonya Egyházzenei Fesztiválnak. Évek óta teljesít egyházzenei szolgálatot a nagyhéten, Sümegen a ferenceseknél.

Három lemeze jelent meg „Ünnepkörök” címmel. Az első nagyhét-húsvét, a második karácsony liturgikus tételeivel, a harmadik ennek a sorozatnak lezáró része, pünkösd ünnepének első vesperását s ünnepi miséjét tartalmazza.

A csepeli scholának ez volt az utolsó liturgikus éneklése: mint schola megszűnt működni). Zárszóként ennyi legyen: „Amiket hallottunk és megértettünk, mit atyáink beszéltek el nekünk, nincs az eltitkolva fiaik elől, elmondjuk az ifjú nemzedéknek.” (77. zsoltár) Legjobb tudásom szerint elmondtam!

Várföldi László zenetanár-egyházzeneész

Az írás retorikusnak látszó csattanóját az élet szolgáltatta. Hogy egy-egy ehhez hasonló, bizonyosan nehéz döntést milyen megfáradás vagy éppen új munkaterületek kinyílása okozhat, arról sokaknak lenne mondanivalója. Mindezek megértésével és a becsületes emberi munkának kijáró tisztelettel leginkább azt kívánhatjuk, hogy az elvetett mag kellő időben csírázzék ki és legyen folytatása a liturgikus istencseregetnek Budapest azon részén, ahol a vékonyka gyermekhang és a fiatalok éneke is nagyot és szépet szólhatott. (A Felelős szerkesztő.)

A liturgikus gondolkodás alakzatai Pázmány Péter korában — Ritualia I.

Liturgiátörténeti konferencia és latin szentmise

Pázmány Péter emlékére az ELTE évfordulóján

A Bölcsészettudományi Kar és ezzel az Eötvös Loránd Tudomány alapítása 375. évfordulójának alkalmából rendezett ünnepségsorozat keretében 2010. november 9-én, kedden 9 órakor a teljes létszámú kari vezetés jelenlétében és az egész nap folyamán kitartó, szép számú szakmai közönség előtt kezdődött meg „A liturgikus gondolkodás alakzatai Pázmány Péter korában — Ritualia I.” című konferencia. Az ötletgazda és szervező, Déri Balázs egyetemi tanár vezette be a napot, a kari vallástudományi oktatás és kutatás összefüggésrendszerébe helyezve a ritualisztikai tematikát. Majd Dezső Tamás, a Kar dékánja nyitotta meg a konferenciát s ezzel az ünnepségsorozatot. A Dékán, a Kar nagyszombati története kiemelkedő alumnusainak alakját fölillantva, az első